

Festen som hälsar sommaren farväl

Berättelse

Om du bor i Sverige kommer du kanske att bli bjuden på en kräfts-kiva. Det är en fest där man äter kräftor, ett slags litet rött skaldjur. Kräfts-kivan hålls oftast i augusti, sent på sommaren, och gärna utomhus på kvällen, när det fortfarande är ganska varmt men mörkret kommer lite tidigare än mitt i sommaren.

Kräftorna kokas i vatten med rikligt med dill, och det är dillen som ger dem deras typiska smak. Man äter dem kalla och med fingrarna, och det brukar bli både kladdigt och trevligt. Just därför har många en haklapp framför kläderna så att de inte spiller.

Stämningen är en viktig del av festen. Många bär en rolig hatt av papp på huvudet, och på bordet finns gärna papperslyktor som sprider ett mjukt ljus i kvällen. En vanlig förklaring är att en sådan lykta föreställer en leende måne, men man ska komma ihåg att det mest är en trevlig berättelse. Det är också vanligt att man sjunger korta sånger, så kallade snapsvisor, före en klunk att dricka. Många dricker öl eller snaps till maten, men det är helt frivilligt. Man kan självklart vara med på en kräfts-kiva och dricka något alkoholfritt i stället.

Men varför håller man festen just i augusti? Förklaringen hänger ihop med ett gammalt förbud mot att fiska kräftor. Förr fick man inte fiska under stora delar av året, för att skydda kräftorna, och fisket fick börja först i augusti. Det förbudet togs bort helt 1994, men många väntar ändå till augusti av gammal vana. Att äta kräftor just då är alltså en tradition, inte en regel man måste följa.

Festen har en lång historia. Att äta kräftor är känt i Sverige sedan åtminstone 1500-talet, men det började bland överklassen och spreds till fler först kring slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Den form vi känner i dag, med papperslyktor, hattar, haklappar och sång, växte fram på 1920- och 1930-talet, och ungefär då blev också ordet "kräfts-kiva" vanligt. I dag är kräfts-kivan en uppskattad tradition för många i Sverige.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
kräfts-kiva	en fest där man äter kräftor, oftast i augusti
skaldjur	djur från vatten med hårt skal, t.ex. kräftor och räkor
sent på sommaren	i slutet av sommaren, ungefär i augusti
dill	en grön krydda som ger kräftorna deras smak
kladdig	klibbig och lite smutsig på fingrarna
haklapp	en duk man har framför kläderna så man inte spiller
papperslykta	en lykta av papper med ett ljus inuti

ORD	FÖRKLARING
snavsvisa	en kort sång man sjunger vid bordet
frivillig	något man får välja själv; inget krav
förbud	en regel som säger att man inte får göra något
överklass	de rikaste och mäktigaste grupperna i samhället
uppskattad	omtyckt; något många tycker om

Läsförståelsefrågor

1. Vad är det viktigaste man äter på en kräftskiva?
 1. Grillat kött.
 2. Kräfter, ett slags litet rött skaldjur.
 3. Soppa och bröd.
2. Vad ger kräftorna deras typiska smak?
 1. Mycket socker.
 2. Rikligt med dill.
 3. Stark peppar.
3. Vad säger texten om alkohol på en kräftskiva?
 1. Alla måste dricka snaps.
 2. Det är vanligt med öl och snaps, men det är frivilligt.
 3. Alkohol är förbjudet på festen.
4. Varför hålls kräftskivan oftast i augusti?
 1. För att det är billigast då.
 2. För att man förr fick börja fiska kräfter först i augusti.
 3. För att det alltid regnar i juli.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Man äter kräftorna kalla och med fingrarna.
 2. Förbudet mot kräftfiske togs bort helt 1994.
 3. Alla familjer i Sverige har en kräftskiva varje år.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Ordet "kräftskiva" blev vanligt först på 1900-talet.
 2. Att äta kräfter började bland de fattigaste i samhället.
 3. Festen fick sin nuvarande form på 1920- och 1930-talet.
7. Texten säger att förklaringen om lyktan som en "leende måne" mest är en trevlig berättelse. Varför skriver texten "en vanlig förklaring är" i stället för att säga att det säkert är så?
8. Varför kan man säga att stämningen är en viktig del av kräftskivan, inte bara maten? Svara med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Finns det en fest eller en tradition som markerar slutet på sommaren där du kommer ifrån? Berätta hur den ser ut.

- På kräftsivan sjunger man tillsammans. Sjunger man tillsammans på fester i din kultur? När och vad?
- Texten säger att alkohol är frivilligt på en kräftsiva. Varför kan det vara bra att en fest fungerar både för dem som dricker alkohol och för dem som inte gör det?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en fest du har varit på som du minns väl. Var var den, vad åt ni och vad gjorde ni tillsammans?